

Сова М. О.

Інноваційні технології навчального процесу в університетах культури і мистецтв

У статті розглянуто інноваційні технології освітнього процесу у вищих навчальних закладах культури і мистецтв, розроблено форми і методи педагогічного управління розвитком творчої самостійності студентів у проблемно-пошуковій діяльності.

Ключові слова: інноваційні педагогічні технології, проблемно-пошукова технологія, художня картина світу.

Актуальність дослідження. На шляху модернізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах культури і мистецтв перед вітчизняною наукою поставили завдання, вирішення яких позначається на активізації творчого потенціалу студентської молоді, здатної здійснити суттєві зміни в полікультурному просторі. Необхідність розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців, формування у них ціннісного ставлення до навколишньої дійсності обумовлює актуальність проблеми застосування новітніх засобів навчання, завдяки яким здійснюється становлення особистості студента як суб'єкта культуротворчості. Тому особливого значення набуває розробка й впровадження інноваційних технологій в освітній процес університетів культури і мистецтв, що, безперечно, сприятиме подоланню кризових явищ, існуючих у вищій школі, а також інтенсифікації її інноваційного розвитку.

У зв'язку з цим доцільним уявляється здійснення досліджуваного процесу з по-

зицій крос-культурного мета підходу, який пролонгує і розширює межі вивчення предмета пізнання, дозволяє віднайти взаємозв'язки у системі «людина – культура – цивілізація – Всесвіт», що забезпечує реалізацію особистісно-зорієнтованої й культуротворчої парадигми освіти.

Однак, існуючі моделі культурологічної підготовки майбутніх фахівців спрямовані значною мірою на реалізацію гносеологічної концепції освоєння культурних цінностей. За таких умов знанієвоцетроване осмислення духовних надбань перетворює культурний діалог у засіб відтворення високохудожніх зразків, класичних традицій і канонів.

Тим самим, практика культурологічної підготовки майбутнього фахівця у РВНЗ «Кримський університет культури, мистецтв і туризму» (КУКМіТ) показала доцільність реалізації крос-культурного підходу до удосконалення освітнього процесу завдяки впровадженню інноваційних технологій, створенню сприятливих умов для цілісного

розвитку особистості, активізації її творчого потенціалу. Будучи своєрідною індустрією знань, інтелектуальною скарбницею українського суспільства, КУКМіТ відіграє важливу роль у духовному збагаченні студентської молоді АР Крим, залученні її до культуротворчої діяльності. Модернізація освітнього процесу в університеті досягається завдяки комплексному співвідношенню креативного впливу та умов для його успішного функціонування, зокрема за допомогою введення інноваційних структур – відкриття навчально-наукових лабораторій, наукових і методичних центрів, клубів, студій, творчих колективів, гуртків та інших форм інтеграції культури, мистецтва, освіти і науки, що сприяє розкриттю творчого потенціалу майбутніх фахівців у різних сферах життєдіяльності.

З огляду на викладене актуалізується завдання теоретичного обґрунтування і практичного застосування інноваційних технологій в реалізації освітнього процесу у ВНЗ культури і мистецтв.

Аналіз попередніх наукових праць свідчить про посилену увагу вчених до розробки та застосування інноваційних педагогічних технологій. Висвітлення пропозицій щодо теоретичної та практичної реалізації новітніх технологій в освітньому процесі ВНЗ з необхідністю його реформування розглядаються у роботах В. Беспалько, Г. Демидової,

І. Дичківської, І. Зязюна, В. Паламарчука, О. Пехоти, Г. Селевко, П. Підкасистого.

Плеядою вітчизняних дослідників — С. Деніжна, Т. Завадська, М. Лещенко, Н. Миропольська, Г. Падалка — були опрацьовані механізми і засоби смислового та змістово-структурного оновлення культурологічної підготовки майбутніх фахівців, розроблені технології вдосконалення духовного світу студентської молоді і, навіть, переглянуті концепції освіти з позицій її інноваційного розвитку.

Проте проблема застосування інноваційних технологій для досягнення ефективності й підвищення якості освітнього процесу в університетах культури і мистецтв ще не стали предметом спеціального дослідження педагогічної науки.

Актуальність проблеми дослідження зумовлюється, по-перше, необхідністю подолання кризової ситуації, що склалася у вищій школі, на основі крос-культурного підходу до підготовки студентів завдяки впровадженню інноваційних технологій; по-друге, - потребами педагогічної практики у розробці новітніх засобів формування духовно збагаченої, творчої особистості, з розвинутим інноваційним потенціалом, в якому гармонійно сполучаються його різні аспекти: світоглядний, культурологічний, аксіологічний, інтелектуальний, креативний, евристичний, функціональний.

Додатковими аргументами на користь актуальності проблеми впровадження ін-

новаційних технологій в освітній процес ВНЗ є реалізація у практику вищої школи таких функцій навчання: гносеологічної (пізнавальної й навчальної), — спрямованої на формування нових знань про світ і людину; дослідницької, — що передбачає активне залучення майбутніх фахівців до процесу творчого пошуку відповіді на питання про сенс життя, розв'язання протиріч між науковими фактами та життєвими явищами й подіями; креативної, — зорієнтованої на творче освоєння суб'єктами й перетворення ними навколишньої дійсності; адаптаційної, — покликаної забезпечити пристосування особистості до умов сучасної соціокультури й соціотехносфери, її взаємодію з довкіллям, засвоєння знань і цінностей, притаманних інформаційному суспільству.

Теоретичний аналіз сучасного стану підготовки студентів у ВНЗ культури і мистецтва вияв, що реалізація функцій культурологізації освітнього процесу сприяє універсальності та унікальності, сталості та динамічності, інтегративності та варіативності дидактичних систем, створенню загальної картини об'єктивного розвитку інноваційних процесів, встановленню єдності загальної і спеціальної підготовки майбутніх фахівців.

Окрім того, в освітньому процесі виникають певні протиріччя, що свідчать про невідповідність між вимогами щодо його модернізації завдяки впровадженню інно-

ваційних технологій та фактичним станом їх практичної реалізації:

— між потребами сучасного суспільства у забезпеченні компетентними кадрами з розвинутим інноваційним потенціалом і недостатньою розробленістю інноваційних технологій, спрямованих на активізацію творчих здібностей майбутніх фахівців, мобілізацію їх зусиль на вирішення складних проблем культури в інформаційному суспільстві;

— між сучасною тенденцією до культурологізації вищої школи, побудови «архітектоніки» культуротворчого простору освіти у ВНЗ, що функціонує й розвивається в складних кризових умовах сучасної соціокультурної ситуації, та традиційністю існуючих навчально-виховних програм і проектів підготовки майбутніх фахівців;

— загальною спрямованістю інноваційних технологій на формування творчої самостійності майбутнього фахівця у вирішенні нестандартних проблем та обмеженістю дидактичного змісту педагогічних технологій інформаційними моделями пізнання;

— потребою в оновленні практики вищої школи інноваційними технологіями, за допомогою яких здійснюється творче освоєння студентами матеріальних й духовних цінностей культури, та відсутністю умов, що сприяють успішності впровадження новітніх технологій в освітній процес ВНЗ.

Практичний аналіз застосування інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців в університетах культури і мистецтв показав доцільність побудови «архітектоніки» культуротворчого простору освіти у ВНЗ як спеціально організованого процесу міжкультурної комунікації, в якому здійснюється формування «людини-культури» (В. Біблер), здатної до самостійного творчого пошуку і продуктивної діяльності з освоєння духовних і матеріальних цінностей та перетворення навколишньої дійсності.

Існуюча невідповідність між культуротворчим потенціалом ВНЗ та змістом традиційних програм і педагогічних технологій вимагає опрацювання новітніх засобів становлення майбутнього фахівця як суб'єкта культуротворчості, що і виступає додатковим чинником в обґрунтуванні актуальності досліджуваної проблеми.

Мета статті — теоретично обґрунтувати та розробити інноваційні технології освітнього процесу засобу модернізації освітнього процесу в університетах культури і мистецтв.

У досягненні поставленої мети передбачається реалізувати ідею розгляду культури як творчої діяльності з відтворення системи духовних цінностей, а професійної підготовки студентів – як процесу і результату духовно-творчого розвитку культури майбутніх фахівців.

Зауважимо, що педагогічне управління, зорієнтоване на активізацію культуротворчої діяльності студентів, передбачає зростання їх пошукової активності та творчої самостійності у виконанні завдань проблемного спрямування, підвищення інтелектуальних актів свідомості при моделюванні образів і картин світу, рефлексії щодо цілісності культурного універсуму.

Тому цілком логічною уявляється організація самостійного пошуку студентами способів вирішення проблеми завдяки застосуванню *проблемно-пошукової технології* культурологічного навчання. Конкретизуючи *основні цілі* використання даної технології у вищій школі, слід наголосити на розгляді її як інструмента, котрий використовується для розвитку: а) проблемного мислення, що дозволяє комплексно вивчати поставлену проблему, різноаспектно розкривати технологію досягнення мети і, у перспективі, має збільшувати ймовірність створення наукових інновацій на стиках наук; б) творчої особистості, здатної бачити, ставити проблему, висувати гіпотезу і самостійно вирішувати ускладнені проблеми, детерміновані кризовими явищами в інформаційному суспільстві; в) креативного потенціалу студентів, самореалізації їх здібностей через механізми самостійного набуття знань і умінь у процесі активної пошукової діяльності.

Цілісному осягненню універсуму культури сприяє створення проблемних си-

туацій, що надають можливість освоїти знання про національні, історично складені, культури світу, поєднати їх у полікультурному просторі. Цей процес пошуку інтегрованих взаємодій призводить до розширення «діапазону» знань, їх універсальності, набуття нових знань і виникнення евристичної думки. Такий інтелектуальний процес пошуку «істини» переводить студентів у нову «площину» мислення, що вимагає творчих рішень накопичених нестандартних проблем.

Характерною ознакою змісту проблемно-пошукової технології є відображення об'єктивних протиріч, що виникають у процесі самостійного пошуку; вони виступають джерелом розвитку думки у будь-якій сфері пізнання.

У зв'язку з цим проблемно-пошукова технологія виступає засобом проблемного навчання — дидактичної системи, спрямованої на самостійне набуття нових знань у процесі вирішення пізнавальних і практичних задач, що ґрунтується на закономірностях творчого засвоєння знань і способів діяльності, передбачає проектування та відтворення на практиці науково обґрунтованого алгоритму дій, включає певним чином скомпонований зміст навчальної інформації, сукупність форм, методів, засобів навчання, яким властиві основні риси наукового пошуку.

Специфіка проблемної інтерпретації навчального матеріалу полягає у тому, що традиційна передача викладачем готових

знань замінюється постановкою перед студентами проблемної задачі, яка стимулює пошук способів і засобів її вирішення, відкриває шлях до нових знань при розв'язанні пізнавальних і практичних задач.

Структура проблемно-пошукової технології подається у таблиці 1.

Таблиця 1

Функціональна структура проблемно-пошукової технології

№ п/п	Функціональні складові проблемно-пошукової технології
1.	Актуалізація вивченого матеріалу
2.	Створення проблемної ситуації – усвідомленого суб'єктом утруднення, подолання якого потребує пошуку нових знань і способів дій
3.	Постановка навчальної проблеми – проблемної ситуації, прийнятої суб'єктом на основі набутих знань, умінь, досвіду творчого пошуку
4.	Побудова проблемної задачі – навчальної проблеми, що вирішується за заданими умовами й параметрами
5.	Мисленнєвий пошук і розв'язання проблеми, що передбачає формулювання та доказовість гіпотез, аналіз можливих помилок, передбачення наслідків реалізації висунутих гіпотез, узагальнення та обґрунтування висновків
6.	Перевірка результатів вирішення проблеми і закріплення набутих знань

Успішність педагогічного управління процесом впровадження інноваційної технології проблемно-пошукового виду досягається завдяки створенню педагогічних умов активізації самостійної культуротворчої діяльності студентів, що нейтралізують виявлені вище протиріччя і сприяють

ефективності процесу застосування даної технології (Додаток, рис.1).

Послідовність етапів проблемно-пошукової технології зумовлена логікою пошуково-пізнавальної діяльності суб'єктів у проблемному навчанні: сприйняття - осмислення – моделювання – оперування – аналіз мисленнєвого пошуку (Додаток, рис. 2).

У практиці вищої школи застосування проблемно-пошукової технології передбачає зростання творчої активності та самостійності студентів, підвищення інтелектуальних актів свідомості, що досягається завдяки створенню проблемних ситуацій культури, котрі виникають при моделюванні картин світу, відтворенні цілісності світової культури. Тому цілком логічною уявляється організація самостійного пошуку студентами діахронізації та синхронізації культур за часовими періодами — Античності, Середньовіччя, Нового часу, Новітньої доби. Педагогічне управління цим процесом передбачає розв'язання таких завдань: активізація проблемно-пошукової діяльності студентів у процесі рефлексії над культурною цілісністю; формування вміння аналізувати інтелектуальні дії-операції, індивідуальну траєкторію мисленнєвого пошуку, а також обґрунтовувати висновки комплексного вивчення культури.

Серед найпоширеніших способів створення проблемно-пошукових ситуацій

культури на увагу заслуговує бінарний метод “діалог культур”.

В організації практичного заняття за допомогою цього методу виявляється його поліфункціональне призначення:

а) культурологічне — створення полікультурного простору в процесі міжкультурного спілкування; виявлення унікальності кожної культури ранньокласових суспільств і усвідомлення їх загальнолюдської універсальності;

б) гносеологічне — у цілісності пізнання, що забезпечується діалектичною єдністю осягнення художніх надбань різних культур та пошуком логічних і методологічних засад оновлення раціональності і чуттєвості; універсальності знань завдяки встановленню закономірностей розвитку культури і механізмів взаємодій між культурними системами; суб'єктивації пізнання, що забезпечується організацією самостійного пошуку студентами шляхів розвитку внутрішнього світу культури; упорядкованості та системності знань;

в) загальнохудожнє — у сформованості уявлень про розвиток світової культури як процесу створення загальнолюдської культури, що відбувається з різних центрів завдяки поширенню і взаємопроникненню елементів національних культур;

г) дидактичне — в управлінні процесом навчання, що забезпечує просторово-часове набуття і концентрацію інформації; взаємодії одержаної та переробленої інфо-

рмації щодо розвитку різних культурних систем за умов їх взаємного відображення;

д) організаційне — в організації різноаспектної діяльності студентів у процесі міжкультурної комунікації; забезпеченні умов для рівноправного партнерства та самореалізації учасників діалогу; взаєморозумінні поглядів партнерів, узагальнення яких і є метою діалогу.

Розробка узагальненої моделі полікультурного універсуму здійснюється шляхом створення художніх картин світу. Моделювання природно вимагає активізації естетичної проективності суб'єктів пізнання, мобілізації їх зусиль до пошукової діяльності з побудови системи художніх образів світу. Цей творчий процес проектування простору культури варто здійснювати у таких площинах — методологічній, історичній, теоретичній, семіотичній, структурно-функціональній, практичній, психологічній. Прямування різними шляхами розвитку культур світу неодмінно включає пошук механізмів, які забезпечують зв'язок центрів синхронізації різноманітності культури і каталізаторів її діяхронного руху. Як і будь-яка проективна проблемно-пошукова діяльність, моделювання художньої картини світу передбачає присутність «я» суб'єкта пізнання: відкриття власної сутності через ідентифікацію людини в полікультурному універсумі.

Розкриваючи особливості проблемно-пошукової діяльності студентів зі створен-

ня художніх картин світу, слід виокремити такі мисленнєві дії, що відбуваються згідно з вищеназваними етапами проблемно-пошукової технології:

1) сприйняття і осмислення комплексних проблем і обраних представниками певної епохи способів їх розв'язання, вирішення суттєвих ознак універсуму культури;

2) розробка моделей образів світу; визначення елементів картини світу за характером відношень між ними; обґрунтування дій щодо вирішення проблем розвитку культури певної епохи;

3) індивідуальні мисленнєві дії суб'єкта пізнання щодо локалізації духовних цінностей, самовизначення людини у світі, що знаходить своє вираження у предметах культури;

4) глибинне поринання у художній світ, сповнений людських смислів, здійснення суб'єктивно- і об'єктивно-аналітичних дій, вироблення оцінного ставлення до проблем культури;

5) рефлексивний аналіз розробленої моделі та процесу власного мисленнєвого пошуку, самоконтроль і самокорекція.

Моделювання художньої картини світу за цим алгоритмом становить процесуальний компонент проблемно-пошукової технології в освітньому процесі, що складається з ціннісно-орієнтаційних, змістово-операціональних, естетично-оцінних та рефлексивних дій, котрі активізують дія-

льність студентів у інноваційному культурному середовищі.

Таким чином, пізнання культури як цілісності ґрунтується на узагальненні її характерних особливостей, структуруванні системи образів, духовних цінностей і культурних явищ певної епохи у відповідній моделі, якою виступає художня картина світу. У процесі її відтворення особливу увагу варто приділяти рефлексивному осягненню домінант, на яких створюється нова модель образу світу з новими темами, стилями, диспозиціями і семіотичними перевагами. У такий спосіб розробляються моделі античної, релігійної, раціональної, суб'єктивної художніх картин світу, що виступають результатом самостійного пошуку студентами структурних основ культурного універсуму.

Створення художньої картини світу та осмислення її концепції слугує:

- методологічним принципом науково обґрунтованого відбору, систематизації та узагальнення теоретичного і практичного матеріалу;
- конкретним понятійним апаратом, інструментарієм проблемного мислення і культурологічного аналізу змісту, структури та законів розвитку культурологічного знання;
- дослідницькою програмою вивчення об'єктів культури;
- засобом об'єктивації теоретичних моделей і концептуальної інтерпретації катего-

ріального апарату теорії культури та її емпіричної бази;

- діючим засобом самостійного набуття нових знань;
- основою встановлення та реалізації міжпредметних зв'язків культурологічного знання з дисциплінами соціально-гуманітарного циклу;
- практично діючим критерієм розкриття світоглядного змісту понять, теорій і закономірностей розвитку культури;
- проблемно-пошуковою технологією формування світогляду та активізації творчого потенціалу особистості.

Високий ступінь узагальнення і цілісності знань студентів зумовлює повноту осягнення і глибину розуміння культурних явищ, сформованість образних уявлень і обґрунтованість оцінних суджень, уміння встановити діахронічні й синхронічні зв'язки між явищами культури в процесі пошуку світоглядних орієнтирів і ціннісного смислу життя.

Цілком логічним у процесі активізації проблемно-пошукової діяльності уявляється формування у студентів гносеологічних умінь, що досягається за допомогою засвоєння системи методів, котра складається як із загальних методів пізнання (спостереження, аналізу та синтезу, конкретизації та абстрагування, аналогії та контрасту, узагальнення та систематизації), так і з методів суміжних дисциплін. Взаємодія цих методів встановлюється за умов створення проблемної ситуації. Прикладом є пробле-

мна ситуація «У кожній речі я бачу Бога» (У. Уйтмен). Її вирішення доцільно здійснювати у формі філософських роздумів з проблеми релігійного світобачення і християнських основ творчості сучасних митців. Для філософських роздумів використовується художній матеріал з різних видів мистецтв: духовні пісні та оркестрові п'єси А. Веберна, рок-опера У. Вебера-П. Райса «Ісус Христос – суперзірка», поезія У. Уйтмена («Пагінці трави», «Пісня про себе»), П. Тичини («Сонячні кларнети», «Енгармонічне»), картини С. Далі («Христос над світом», «Атомістичний хрест»), Е. Нольде («Христос серед дітей»).

Далі логічно пропонувати виконати таке комплексне завдання дослідницького спрямування: визначити детермінанти, що зумовили звернення митців авангардизму до християнських основ при вирішенні актуальних проблем сучасності; виявити творче кредо представників культури Середньовіччя і Новітньої доби, які дотримувались релігійної форми пізнання світу, зіставити особливості їх світовідчуття і світорозуміння; визначити головні інтегративні чинники, що поєднують художні концепції авторів різних епох і виступають центрами синхронізації та діахронного руху культури; розкрити значення християнських символів та особливості їх тлумачення у нових культурних ситуаціях і дати символічний аналіз творів та оцінку їх художньо-естетичної цінності; виявити

художні засоби, які передають філософські міркування митців; визначити механізми інтегрування конкретної, чуттєво-образної та абстрактної сфер їх творчості; знайти риси музичності у філософській поезії У. Уйтмена і П. Тичини, поетичності — у духовній музиці А. Веберна, театральності — у християнському живопису Е. Нольде, синтезу мистецтв — у рок-опері У. Вебера - П. Райса; розглянути точки зору сучасних митців на смисл життя, вирізнити спільне і відмінне у їх поглядах, виявити оригінальність міркувань, зробити узагальнення, висловити власну позицію щодо вирішення цієї проблеми.

У процесі пошуку відповідей на поставлені питання варто зіставити прояв християнського спектру світобачення у культурах Середньовіччя, Новітньої доби у різних видах художньої творчості, відрефлексувати культурологічні аспекти зразків мистецтва на «екран» постмодерної культури. Ця гносеологічна лінія проблемно-пошукової діяльності студентів обумовлює доцільність застосування такого методу дослідження, як спектральний аналіз — перенесення дії методів аналізу і синтезу, порівняння, конкретизації і абстрагування у нові змінені ситуації, зокрема при новій інтерпретації християнських ідей, символів, сюжетів і образів як складової авангардної культури.

У такий спосіб впровадження проблемно-пошукової технології передбачало створення художніх картин світу різних

часових періодів, відстеження їх трансформації, виявлення шляхів і механізмів діахронізації та синхронізації. Упорядкування образів, духовних цінностей, культурних явищ та інших структурних елементів художньої картини світу в цілісну систему, а також визначення особливостей еволюційних процесів у цінностях, стилях мислення, формах і засобах виразності, сприяє формуванню художніх уявлень про «поліфонію» історично складених світових культур — Античної і Середньовічної, Новочасової і Новітньої, церковної і світської, класичної і авангардної, західної і східної. Розробка складних моделей образу світу при вивченні культурології передбачає не тільки об'єктивацію освітнього процесу, а і його суб'єктивацію, що дозволяє здійснити рефлексію над полікультурним універсумом, «сфокусованим» у свідомості сучасної молоді.

Висновки. Інноваційні технології реалізації освітнього процесу у ВНЗ культури і мистецтв виступають:

— дієвим поліфункціональним засобом модернізації освітнього процесу, що сприяє формуванню інтегрованих знань про світ, людину та цінності, притаманні інформаційному суспільству; активному включенню студентів до творчого пошуку способів вирішення проблем сучасного культурно-цивілізаційного розвитку і суспільного життя; залученню майбутніх фахівців до створення інновацій на стиках наук;

— послідовною системою дій викладача, спрямованих на впровадження інновацій у педагогічну практику;

— моделлю педагогічної сумісної діяльності щодо проектування, організації та проведення освітнього процесу зі впровадження інновацій і забезпечення умов для їх реалізації;

— теоретичним і практичним інструментарієм, що передбачає застосування новітніх засобів для реалізації інноваційних моделей навчання студентів, комплексного вивчення об'єктів пізнання;

— своєрідним організатором взаємодії різних систем знань, впровадження якої має забезпечити: формування творчої самостійності студентів у пізнавально-пошуковій діяльності; активізацію інноваційного потенціалу; виховання креативної особистості майбутнього фахівця як суб'єкта культуротворчості.

Перспективи наукових пошуків. Актуальними напрямками подальшої розробки поставленої проблеми є експериментальна перевірка ефективності впровадження новітніх проблемно-пошукових технологій в освітній процес ВНЗ культури і мистецтв, а також розробка комплексних проектів і технологій з розвитку інноваційної культури і творчого потенціалу студентської молоді.

Література

1. Даутова О. Б. Современные педагогические технологии в профильном обуче-

нии: учебно-методическое пособие для учителей / О. Б. Даугова / Под ред. А.П. Тряпициной. – Спб. : КАРО, 2006. – 176 с.

2. Смержок И. П. Проектирование социально-культурного пространства: Теоретический и организационно-педагогический аспекты: дис. канд. пед. наук: 13.00.01 – Московский государст-

венный университет культуры и искусств / И. П. Смержок. – М., 2003. – 162 с.

3. Чухнов И. П. Культуротворческие технологии как средство реализации региональной культурной политики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. / И.П. Чухнов. – Тамбовский государственный университет. – Тамбов, 2006. – 164 с.

В статье рассмотрены инновационные технологии образовательного процесса в университетах культуры и искусств, разработаны формы и методы педагогического управления процессом развития творческой самостоятельности студентов в проблемно-поисковой деятельности.

Ключевые слова: инновационные технологии, проблемно-поисковая технология, художественная картина мира.

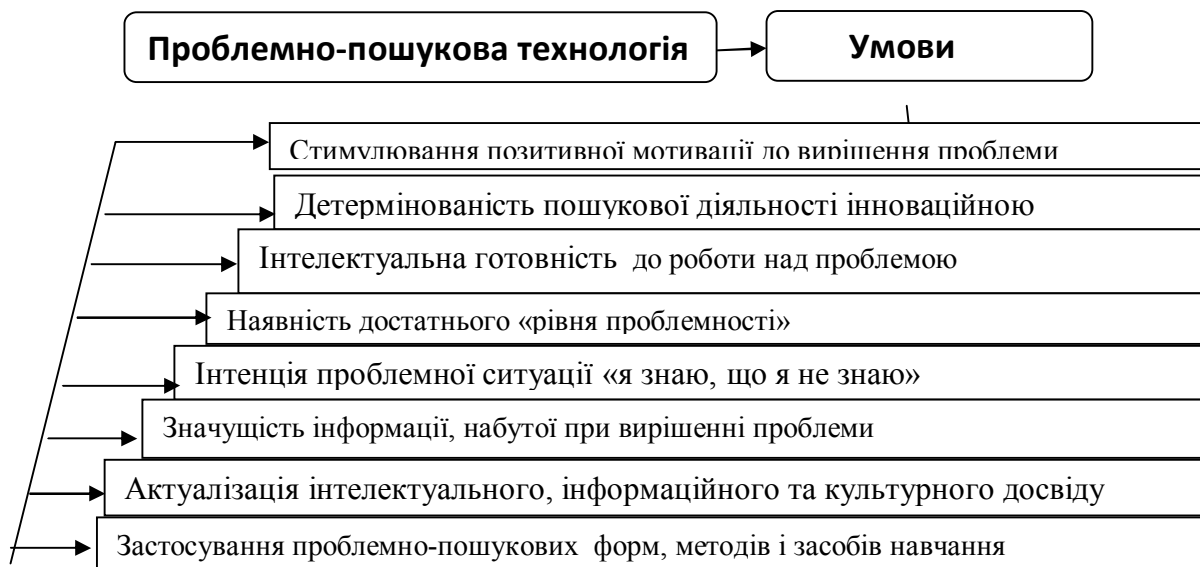
The article deals innovative technologies as mean of educational process of universities of culture and arts, forms and methods of pedagogical process control of development of creative independence of students in problem-searching activity are developed.

Key words: innovative technologies, problem-searching technology, artistic picture of world.

Додаток

Рисунок 1

Педагогічні умови проблемно-пошукової технології навчання

Етапи проблемно-пошукової технології навчання

